

POVZETKI DELA PO SKUPINAH

1. Skupina – moderatorja: Peter Rozman in Albin Vrabič

V prvi skupini so udeleženci spoznali razvoj regionalne identitete na dvojezičnem Koroškem (dr. Miha Vrbinc); kako skrbijo zanjo, kako gre naravni razvoj in kako skrbijo za razvoj obeh identitet. Prispevek Martina Sušnika je govoril o zvestobi – kaj ta pomeni, kako jo gradimo, za kaj je pomembna, kako pridemo do zavestne odločitve za nekaj (npr. slovenstvo) in kako je ta temeljna za ohranjanje slovenske identitete med izseljenci. Meta Rožac Panger je predstavila kako otroke prve triade seznanja s slovensko kulturo; osredotočila se je na umetnika Franceta Kralja. Dražena Aračič s Hrvaške je predstavila, kako si njihova šola pod njenim ravnateljstvom prizadeva za ohranjanje domoljubja – ljubezni do Hrvaške. Uroš Cajnko je predstavil, kako je učence usmerjal, da so znanje o osamosvojitvi Slovenije pridobivali samostojno. Barbara Zagorc in Klemen Mesarec pa sta predstavila namen in delo ustanove ASEF, ki si prizadeva za povezovanje Slovencev po svetu preko izobraževanja.

2. Skupina – moderatorka: Helena Kregar

V skupini smo se povezali v referatih iz zamejstva, Argentine in štirih slovenskih šol. V referatih je bila predstavljena celotna vertikala vzgoje za domovinsko ljubezen.

G. Martin Kuchling je predstavil pomoč družinam na Koroškem, da ostajajo temeljna celica učenja jezika in slovenstva. V prvi triadi osnovne šole v Sloveniji so orodje lahko lutke in igre (Aleksandra Ivanšek), v drugi triadi pa spoznavanje slovenskih naravoslovcev in naravnih značilnosti (Darja Gašperšič). V zadnji triadi je to spoznavanje domače valute – slovenskega tolarja (dr. Vesna Markelj), pa tudi kvalitetna in široka uporaba slovenskega jezika, ki je morda že močno ogrožen (Petra Kromar). V Argentini vzgajajo za ohranjanje slovenstva v srednješolskem tečaju, iz katerega prihajajo ozaveščeni mladi Slovenci, pripravljeni za odgovorne vloge v družbi (Stefan Godec).

Sogovorniki so si izrazili medsebojno zanimanje in občudovanje do ustvarjalnosti in do zavzetosti, ki se je pokazala iz predstavljenih dejavnosti.

3. Skupina – moderatorja: Rok Kastelic in Ivo Piry

V skupini 3 smo se srečali z domoljubjem v več različnih oblikah. Najprej bolj teoretično pri predmetih geografija in zgodovina v učnih načrtih do leta 1945, kar je bilo primerjano s situacijo danes (Rok Kastelic). Potem smo se spoznali še s tem, kako šestošolci v okviru razrednih ur odkrivajo pomen države (Petra Simčič), kako dragocena je ta za nas in kaj vse nam nudi, nato pa smo preko predstavitve projektnega dela (Barbara Kos) – tudi Evropa nas spodbuja, da ohranjamo lokalno identiteto in pripadnost! – zajadrali do glasbe (Alenka Liebhart). Tam smo lahko spoznali kako se učenci srečujejo z ljudsko pesmijo, tem dragocenim zakladom, ki ga moramo prenesti tudi prihodnjim generacijam. In nekaterim učiteljem to odlično uspeva, kot smo lahko slišali tudi na zvočnih posnetkih in tudi s pomočjo fotografij, ki so nam pokazale, da inovativnost skorajda ne pozna meja. In ko smo že pri mejah ... Vmes smo – in najboljše smo v tem opisu prihranili za konec! – spoznali kako se spreminjajo razmere v slovenskih šolah v Italiji (Julijan Čavdek), ter kako se Slovenci združujejo in ohranjajo slovenstvo v srcu tudi v oddaljeni Argentini (Jose Luis Jan). Po zaslugi obeh predstavitev smo postali bogatejši predvsem za občutek, da je zunaj naših meja še toliko zavesti o Sloveniji, naši skupni domovini, ne glede na to, kje se trenutno nahajamo.

4. Skupina – moderatorka: Marjanca Bregar

V četrti skupini je dr. Elisabetta Kovic predstavila življenje v zamejstvu, v Italiji; kako se spreminja udeležnost v slovenskih vrtcih in zakaj ter kateri so glavni gradniki identitete. Dr. Tadej Rifel je predstavil pedagoške strategije za razvoj dijakov kot aktivnih državljanov, pa tudi načine za izobraževanje učiteljev, da bodo znali učence vzgajati za aktivne državljane. Irena Urbančič Poglajen je s sodelavkami pripravila posnetek in predstavila začetke in življenje slovenske osnovne šole Franceta Balantiča v Argentini, poleg tega pa je predstavila, kaj vse je pomagalo izseljencem, da so ohranili slovenstvo ter kako jim to uspeva še danes – do četrtega rodu. Matej Hočevar je predstavil, kako je mogoče pri računalništvu gojiti domoljubje; tako so učenci

imitirali zgodovinsko osebnost, brali prirejeno pravljičo in ustvarili infografiko. Darja Arh Centrih pa je predstavila spoznavanje in učenje o Sloveniji med poukom angleščine. Prav tako je možnosti vzgoje za domoljubje pri pouku angleščine prikazala Mojca Kline.

5. Skupina – moderatorka: Jasna Korbar

V peti skupini je bilo šest predstavitev. Katja Golob je predstavila primer negovanja in ohranjanja tehnične kulturne dediščine na primeru ohranjanja in obnove panonske hiše z vsemi svojimi značilnostmi. Prikazala je načine, kako so to približali otrokom. Anka Savelli Gaser iz Argentine je predstavila del svoje življenjske poti – od odhoda – bega iz Slovenije, preko izjemno bogatega glasbenega udejstvovanja v Argentini, ko so z različnimi zbori dosegli izjemne dosežke, ohranjali ljubezen do Slovenije ter ob tem spoštovali tudi Argentino. Monika Očko je predstavila, kako je potekal projektni dan spoznavanja dijakov z velikani iz družine Ipavec. Petra Havaj Kuharič je predstavila, kako so ob oteženih razmerah (pouk od doma) pripravili lepo kulturno prireditev ob dnevu državnosti ter tako proslavili rojstni dan Slovenije. Bojana Hajduk Černeha je na predstavitvi manjkala, je pa njen prispevek lepo pričevanje in prikaz življenjske zgodbe, družinske zgodovine. Tina Šabec je predstavila, kako so na šoli s pomočjo medpredmetnega povezovanja krepili identiteto učencev ter jim omogočili, da so spoznavali slovensko kulturo in tradicijo.

6. Skupina – moderatorki: Bernarda Kejžar in Marija Žabjek

V skupini je bilo predstavljenih šest prispevkov z različnih področij. Delo je potekalo v prijetnem razpoloženju, spoznali smo, kako lahko vnašamo elemente domoljubja na različna področja ter tako obogatili naše dosedanje izkušnje. Bernarda Kejžar je predstavila, kako tematiko junakov iz narodnega in literarnega izročila vnaša v pouk angleščine, jo aktualizira s sodobnimi junaki in s tem v učencih spodbuja domoljubno zavest. Magda Krt Kaddoura je skozi interesno dejavnost Slovenija, moja dežela prikazala različne dejavnosti z učenci na razredni stopnji osnovne šole ter nakazala več možnosti za njihovo uresničitev, ko se izvijemo iz primeža pandemije. Ksenija Petelin je predstavila primer dobre prakse obmejnega sodelovanja in oplajanja sosednjih narodov in kultur hrvaške osnovne šole iz Čabra ter Osnovne šole heroja Janeza Hribarja iz Starega trga pri Ložu. Dva prispevka sta se posvetila delu z osebami z motnjo v duševnem razvoju. Nika Koletnik je po izčrpano predstavljenih teoretičnih izhodiščih prikazala primer dobre prakse, kako razvijati slovensko identiteto z dramsko igro, Blaž Vozelj pa je podoben cilj zasledoval z motivi razglednic Maksima Gasparija, ki so jih poustvarjali njegovi varovanci. Karmen Soban je predstavila šolsko prireditev ob dnevu državnosti, ki so jo izvedli kot radijsko igro z naslovom Janez Vajkard Valvasor v luči neznanega pisarja.

Ob zaključku smo se vsi udeleženci strinjali, da je negovanje domoljubne zavesti nujno ter da nam taka srečanja pomagajo, da si izmenjamo primere dobre prakse, negujemo lastno ustvarjalnost in navsezadnje krepimo lastno domoljubno zavest.

7. Skupina – moderatorki: Marjana Korošec in Dragica Motik

V skupini je bilo 6 predstavitev referatov in dva udeleženca brez prispevka. Tina Finc je predstavila utrjevanje slovenske identitete z medpredmetnim povezovanjem. Ana Marija Klanjške je predstavila svoj odnos do Slovenije, pomembne življenjske prelomnice ter življenje v Argentini in prizadevanja za vrnitev v Slovenijo. Dragica Motik je predstavila svoje dolgoletno delo na področju skrbi za slovenski jezik v tujini (organizacija seminarjev za učitelje slovenskega jezika, vzpostavitev sistemov dopolnilnega pouka slovenskega jezika, Evropskih šol itd.). Marija Pisk je predstavila način, kako v razredu izpeljati volitve, da otroci dobijo izkušnje volitev ter zavedanje, kako pomemben je vsak glas – aktivno državljanstvo. Maria Zurc je predstavila svoje 'življenje na odru' – skrb za ohranjanje slovenstva in povezovanja s pomočjo dramskih iger. Marina Pavlič je predstavila svojo pot preko dopolnilnega pouka slovenskega jezika do študija arhitekture v Sloveniji.

Vzdušje v skupini je bilo zelo sproščeno.

8. Skupina – moderatorki: Alenka Brovč in Katarina Lenarčič

V tej skupini smo bili priča predstavitvi 6 referatov, kjer so vse učiteljice predstavile delo v populaciji osnovnošolskih otrok, bodisi pri pouku, pri interesnih dejavnostih pri sodelovanju na natečajih ali v okviru srečanj in taborov.

Štirje prispevki so se nanašali na ohranjanje kulturne dediščine, dva pa sta se navezovala na pridobivanje znanja s pomočjo domoljubnih vsebin. Vse predavateljice so predstavile zanimiv pristop pri delu z mladimi, kjer jih s pomočjo računalniške tehnologije in drugih platform navdušujejo za raziskovanje in učenje na temo domoljubja, domovine in kulturne dediščine.

Vseh šest prispevkov je imelo nekaj ključnih skupnih točk: skrb za vseživljenjsko učenje, aktivno državljanstvo, domoljubje, skrb za kulturno okolje, ohranjanje kulturne dediščine in negovanje materinskega jezika. Pri vsem tem delu in raziskovanju pa ima pomembno vlogo sodobna tehnologija.

V sklepnem delu smo ugotovile, da je tovrstno delo v šolah pomembno in potrebno. Nujno moramo ohraniti slovensko identiteto. Bogastvo slovenske kulturne dediščine je neprecenljiv. Prav tako je nujno potrebno, da učencem in mladostnikom na vsakem koraku privzgjajamo ljubezen do domovine in države.

V prispevkih Tine Porenta z naslovom Negovanje domoljubja pri urah računalništva in Vesne Rižnik z naslovom Spoznavanje slovenske kulinarike pri pouku izbirnih vsebin na posebnem programu VIZ, smo spoznali tudi specifičen pristop dela z učenci s posebnimi potrebami. V prvem prispevku smo se seznanili, kako učitelji na Zavodu za gluhe in naglušne v Ljubljani, želijo učence izoblikovati v zgledne državljane. Prikazanih je bilo nekaj primerov dobre prakse, kako so se učenci učili računalniških znanj, obenem pa so bili spodbujeni k pozitivnemu odnosu do Slovenije, negovanju domoljubja, kar še posebej dosledno izvajajo pred državnimi prazniki. V drugem prispevku pa smo bili priča delu z učenci z motnjami v duševnem razvoju. Učenci so pri pouku spoznavali slovenske pokrajine in pri tem tudi že marsikje pozabljene jedi, ki pomembno predstavljajo našo državo. Večino jedi so ob pomoči učiteljev pripravljali in okušali prvič. Takšen način pouka bodo ohranjali tudi v prihodnje, saj s tem ohranjajo lastno kulinarčno identiteto in zavest ter jo v praksi prenašajo na mlajše generacije.

V prispevku ravnateljice dvojezične šole s Števanovcev na Madžarskem, Agice Holecz Lajosne, z naslovom Ohranjanje tradicije v Slovenskem Porabju, smo videli, kako na različne načine skušajo spoštovati in ohraniti bogato kulturno dediščino. Predavateljica nam je v časovnem redu predstavila tradicije in obrti, ki pri še živijo in ki jih moramo ohraniti kot slovensko dediščino.

Alenka Brovč nas je v svojem referatu, z naslovom Domoljubje prek ustvarjalnosti seznanila, kako učenci s sodelovanjem na različnih natečajih sodelujejo kot aktivni državljani, razmišljajo o domovini in domoljubju, izražajo svoje misli in jih zapisujejo v materinem jeziku.

V referatu Anje Lipuš, ki je nosil naslov Potep po Sloveniji: inovativna pedagoška praksa za učence v prvi triadi, smo videli navdušenje najmlajših osnovnošolskih otrok, ki preko različnih dejavnosti, spontanega učenja in samostojnega raziskovanja spoznavajo svojo domovino in oblikujejo narodno in državljansko zavest.

Referat Ane Perak s Hrvaške je nosil naslov Hrvatska u mom srcu. Predavateljica nam je predstavila delo, kjer so učenci 8. razredov pri učnih predmetih, geografiji in hrvaškem jeziku, sodelovali pri dveh celoletnih projektih, z naslovom Moja dežela in Hrvaška kulturna dediščina. Cilj projektov je bil razširitev znanja o domovini in kulturni dediščini s pomočjo različnih digitalnih orodij. Pri raziskovanju so učenci izpopolnjevali znanje o svoji domovini, skozi terensko delo so spoznavali običaje in postajali odgovorni državljani, ki bodo ohranjali kulturno dediščino, ki je odnos do preteklosti, sedanjosti in prihodnosti.

9. Skupina – moderator: Matevž Vidmar

V deveti skupini je bilo šest predstavitev. Nejc Kastelic je predstavil folkloro, nekaj njene zgodovine, pomen različnih detajlov ter opozoril na pomen folklore pri vzgoji za domoljubje. Metka Boon-Pleterski je predstavila svoj način poučevanja slovenskega jezika med Slovenci in Nizozemci na Nizozemskem, kjer živi. Predstavila je tudi gradivo in načine, ki ji pri tem pomagajo. Tjaša Torul se je osredotočila na čas pouka na daljavo ter predstavila, kako je v tem času pri njih potekalo spodbujanje ustvarjalnega razmišljanja o domovini. Le Stiplovšek se je ustavila pri družabnih igrah ter predstavila dejavnost – družabno igro Moja Slovenija, s katero otroci spoznavajo Slovenijo, do igre pa imajo poseben odnos, saj so jo sami ustvarili. Marija Majer je predstavila primere izvedbe treh namenskih dni, ki jih izvajajo z učenci prve triade kot ekskurzije v bližnjo okolico šole. V ta namen se povežejo z lokalnimi kulturnimi društvi ter zunanjimi izvajalci in ljubitelji slovenske kulturne dediščine, ki jim predstavijo posamezna opravila in igre iz preteklosti. Andrejka Papež Cordoba iz

Argentine pa je predstavila ohranjanje slovenstva v mešanih družinah; izhaja iz zavedne slovenske družine ter v prispevku prikazuje svoje otroštvo in mladost ter sedanje prizadevanje za ohranjanje slovenstva v zakonu z možem, ki ni Slovenec.

10. Skupina – moderatorka: Barbara Kavčnik

V skupini smo spremljali 6 predstavitev. Matjaž Perenič je predstavil nekaj slovenskih pregovorov in preko njih pokazal, kako so le-ti način za ohranjanje vrednot ter pomemben gradnik narodove identitete. Zato je pomembno, da jih prenesemo tudi mladim. Natalija Hormuth, ki živi v Nemčiji, je predstavila slovenščino kot njen domači, srčni jezik. Predstavila je tudi, kako v mešanem zakonu skrbi za prenos slovenskega jezika, kulture in vrednot na svoja otroke. Maria Ines Fink je predstavila svoje življenje v Argentini ter svoj trud za privzgojo slovenskih vrednot in poznavanje slovenskega jezika, slovenskih pesmi in zgodb pri svojih vnukih. Dragica Šteh je predstavila, kako lahko pri pouku matematike učencem približa slovenstvo – preko znanih osebnosti – matematikov in fizikov, kar si učenci zapomnijo in jim ostane vsaj nekaj širine, razgledanosti. Katarina Čamernik je predstavila projekt pri delu z otroki s posebnimi potrebami, ko so z vsakega izleta s starši prinašali slike ter predstavljali videno na urah oddelčne skupnosti. Če so lahko vključili še kaj 'matematičnega', so bili dodatno nagrajeni. Alenka Likar pa je predstavila delavnico izdelovanja belokranjskih pisanic ter spremljevalne dejavnosti, ki so jih vodile do te delavnice.

11. Skupina – moderatorka: Karmen Koprivec

Petra Kavčič je v skupini predstavila način razvijanja državljskih kompetenc preko priprave in izvedbe šolske prireditve. Urška Pevec je predstavila projekt, ko so učenci raziskovali zgodbe osamosvojitve – spraševali so svoje domače, kako se spomnijo tega časa, ter te izjave zapisali in jih predstavili. Tajda Štrukelj je predstavila izvedbo tehniškega dne, ki so ga zaradi zdravstvenih razmer morali izvesti na daljavo. Tema tega dne so bile lepote in raznolikosti slovenske pokrajine. Ivana Milišič je predstavila, kako se na njihovi šoli v Šibeniku trudijo za vzgojo domoljubja preko projektnega učenja hrvaškega jezika in književnosti. Ines Gorenšek je predstavila uporabo družabnih iger in kvizov pri urah biologije. S tem učenci spoznavajo Slovenijo, njeno naravo, rastline, živali, podnebje ipd. Referat Metke Mizerit je predstavila Dragica Motik, in sicer so udeleženci lahko slišali veliko o srednješolskih tečajih (RAST) v Argentini, njihovem 50-letnem obstoju ter izjemno sistematičnemu prizadevanju za vsestranski razvoj osebnosti (telesno, duševno, duhovno).

12. Skupina – moderatorka: Tanja Pogorevc Novak

V skupini je bilo predstavljenih pet prispevkov. Tri predavateljice so izhajale iz različnih krajev Slovenije, ena predavateljica je bila iz Hrvaške in en predavatelj iz Švedske. S svojimi prispevki so zastopali različna področja osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja ter večgeneracijskega pastoralnega dela.

Prispevki so odražali izjemno ljubezen do domovine, maternega jezika, vere očetov, zgodovine svojega naroda ter spoštljivega mednarodnega povezovanja v sobivanju različnih narodov.

Jasmina Vaupotič, Izpeljava razredne ure: Predavateljica je spregovorila o pomenu nacionalnih praznikov za ohranjanje t.i. tradicije naroda. Načrtovanje in izvajanje dejavnosti razširjenega programa, kamor sodijo tudi šolske proslave slovenskih praznikov, so lahko dobra osnova tudi za izvedbo določenega števila razrednih ur. Seznanili smo se s konkretno projektno izvedbo zanimive šolske proslave, ki je nastajala v sklopu razrednih ur v katerih so glavno delo opravili učenci sami.

Andreja Vintar, Govorni nastop: V raznolikem pouku slovenščine so odprte možnosti za veliko praktičnega dela s slovensko besedo – z govornim nastopanjem. V prispevku smo spoznali raznolikost pojma maternega jezika v kulturno precej mešanem okolju kot tudi izzive učenja slovenščine ob dejstvu, da vsakomur to ni materni jezik, vendar pa je na nek način identiteta vsakogar, ki prebiva v Sloveniji. Z vzgojo spoštovanja do vsakega maternega jezika in hkrati spoštovanja in dobrega poznavanja slovenščine, se krepki zavest o pomembnosti jezika in kulture nasploh.

Antonija Mamudžič, Ohranjanje Hrvaške identitete: Prispevek nas je uvodoma seznanil z opisom in načinom dela v katoliški osnovni šoli, ki je ena od dvanajstih tovrstnih šol na Hrvaškem. V nadaljevanju spoznamo, da so vrednote šole, kot so človek, jezik, narava, domovina in tradicionalna praznovanja, jasno zastavljene tako

v učnem načrtu kot tudi izvajanju pouka ter obšolskih dejavnosti, ki jih ne manjka. Prav tako je izjemnega pomena pietetna vzgoja do žrtev vojne za domovino. Šola ima svojega zavetnika, ki mu prav tako namenijo posebno pozornost.

Jolanda Obronek, Kulturni dnevi s srednji šoli: V obdobju zaprtja šol in poučevanju otrok na daljavo so se organizatorji kulturnih dni znašli pred veliko težavo, in sicer, kako organizirati kulturni dan in ostale proslave, ki bodo otroke dovolj zanimale in pritegnile k sodelovanju na daljavo. Predavateljica nam je postregla z načini, ki so mladostnike uspešno pritegnili k sodelovanju, celo navdušenju. Predstavljene uspešne izvedbe proslav na daljavo, ki so uporabne tudi v praksi, ponujajo ideje kako ohranjati slovensko identiteto med dijaki.

Zvonko Podvinski, Ohranjanje slovenskega jezika in kulture na Švedskem: Predavatelj nam je zelo slikovito opisal svoje pastoralno delo, ki ga že skoraj tri desetletja izvaja na severnem delu Evrope. To zajema ohranjanje povezave med domovino in tujino ter medsebojne povezave Slovencev v tujini; pripravljanje, spodbujanje in pomoč pri občasnih in rednih srečanjih pastoralnega, kulturno-posvetnega in socialnega značaja; posredno opozarjanje na dolžnosti, ki jih imajo državne institucije do Slovencev po svetu; sodelovanje z drugimi državnimi in civilnimi organizacijami, ki se zavzemajo za razseljene rojake; vzdrževanje stikov z zamejskimi Slovenci ter še mnogo drugega.

Prispevki so bili izjemno raznoliki in vsebinsko bogati, z veliko mero osebne ustvarjalnosti. Povzemajo veliko zakladnico izkušenj, idej ter volje vzgajati v pozitivnem, dobronamernem duhu ljubezni do domovine in države ter njenega jezika in kulture.

13. Skupina – moderatorka Darja Barborič Vesel

V skupini je bilo predstavljenih šest prispevkov, od tega dva iz tujine. Margaret Godec je uvodoma predstavila pomen in način razvijanja tehnike branja pri otrocih s posebnimi potrebami, pri čemer je uporabljena slovenska literatura, ki pripomore tudi k razvoju vrednot, odnosa do slovenskega jezika ter slovenskih junakov, zgodb, pokrajin. Ddr. Mir Delavec Touhami je kot učiteljica dopolnilnega pouka v Nemčiji predstavila svoje delo, ohranjanje slovenske identitete v okviru dopolnilnega pouka slovenščine ter izzive svojega dela. Vid Snedec Gerkman je predstavila projekt Erasmus+, sodelovanje dijakov v njem ter razvoj slovenske identitete znotraj tega projekta. Željka Čaleta Car s Hrvaške (Šibenik) je predstavila razvijanje hrvaške narodne identitete pri pouku hrvaškega jezika v prvem razredu osnovne šole. Katarina Jerele je predstavila svoj način poučevanja o glagolici na Slovenskem. V osnovni šoli montessori učencem na zanimiv način pokaže kraje in umetniška dela z zapisi glagolice. Helena Šivec pa je predstavila načine, kako z učenci spoznavajo naravno in kulturno dediščino ter običaje na Blokah.